

Sygnatura akt VI Ka 199/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia **30 maja 2014** r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach, Wydział VI Karny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący SSO Grzegorz Kiepusa

Sędziowie SSO Marcin Mierz (spr.)

SSR del. Małgorzata Peteja-Żak

Protokolant Aleksandra Studniarz

przy udziale Jolanty Mandziej

Prokuratora Prokuratury Okręgowej

po rozpoznaniu w dniu 30 maja 2014 r.

sprawy **S. B. (1) /B./ syna W. i W.**

ur. (...) w R.

oskarżonego z art. 158§1 kk

na skutek apelacji wniesionej przez oskarżonego

od wyroku Sądu Rejonowego w Rudzie Śląskiej

z dnia 23 grudnia 2013 r. sygnatura akt II K 401/13

na mocy art. 437 kpk, art. 438 kpk, art. 435 kpk art. 636 § 1 kpk

1. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

- z opisu czynu przypisanego oskarżonemu S. B. (1) oraz oskarżonemu P. K., który apelacji nie wnosił eliminuje ustalenie, że zachowaniem swoim oskarżeni narazili pokrzywdzonego na niebezpieczeństwo utraty życia albo nastąpienie skutku opisanego w art. 156 § 1 kk,

- na mocy art. 66 § 1 i 2 kk oraz art. 67 § 1 kk warunkowo umarza postępowanie karne wobec oskarżonego S. B. (1) o przypisany mu czyn z art. 158 § 1 kk, ustalając okres próby na 2 (dwa lata),

- na mocy art. 67 § 2 kk w okresie próby oddaje oskarżonego pod dozór kuratora sądowego,

- na mocy art. 67 § 3 kk orzeka wobec oskarżonego świadczenie pieniężne na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej w kwocie 500 zł (pięćset złotych),

- uchyla rozstrzygnięcie z punktu 2 w części dotyczącej oskarżonego S. B. (1);

2. w pozostałej części zaskarżony wyrok utrzymuje w mocy;

3. zasądza od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa wydatki postępowania odwoławczego w kwocie 20 zł (dwadzieścia złotych) i wymierza mu jedną opłatę za obie instancje w wysokości 60 zł (sześćdziesiąt złotych).

Sygn. akt VI Ka 199/14

UZASADNIENIE

wyroku Sądu Okręgowego w Gliwicach z dnia 30 maja 2014 roku

Apelacja osobista oskarżonego S. B. (1) od wyroku Sądu Rejonowego w Rudzie Śląskiej z dnia 23 grudnia 2013 roku (sygn. akt II K 401/13), którym to wyrokiem Sąd Rejonowy uznał oskarżonych za winnych popełnienia przestępstwa z art. 158 § 1 k.k. popełnionego na szkodę S. S. wymierzając im kary ograniczenia wolności okazała się zasadna o tyle, że w efekcie jej wniesienia Sąd Okręgowy dopatrywał się konieczności zmodyfikowania opisu czynu przypisanego oskarżonym, w tym także oskarżonemu P. K., który apelacji nie wnosił, a nadto uznał, iż zasadnym wobec oskarżonego S. B. (1) w realiach niniejszej sprawy pozostawać będzie warunkowe umorzenie postępowania karnego.

Analizując w pierwszej kolejności z urzędu rozstrzygnięcie Sądu Rejonowego w zakresie stanu faktycznego oraz winy oskarżonych wskazać należy, że poczynione przez sąd pierwszej instancji w oparciu o właściwie zebrany i oceniony materiał dowodowy ustalenia faktyczne uznać należy za trafne, zgodne ze zgromadzonymi i ujawnionymi w toku rozprawy dowodami, które tenże sąd ocenił w sposób pozostający pod ochroną art. 4 k.p.k., 5 § 2 k.p.k. oraz art. 7 k.p.k.. Stanowisko swoje sąd ten należycie uzasadnił czyniąc to w sposób zgodny z art. 424 k.p.k.. Sąd pierwszej instancji nie dopuścił się przy rozpoznawaniu sprawy ani przy wyrokowaniu błędu w ustaleniach faktycznych. Ustalenia faktyczne sądu w zupełności znajdują potwierdzenie w zgromadzonych dowodach. Sąd Okręgowy w Gliwicach uznał za trafne ustalenia Sądu Rejonowego w zakresie winy oskarżonych, która w okolicznościach niniejszej sprawy nie mogła budzić wątpliwości. Winy swojej w zakresie przypisanego jego osobie ostatecznie zaskarżonym wyrokiem przestępstwa nie kwestionowali także sami oskarżeni.

Rozpoznając apelację oskarżonego S. B. (1) wniesioną w terminie właściwym dla złożenia sprzeciwu od doręczonego temu oskarżonemu wyroku pozostającego wobec S. B. (1) wyrokiem zaocznym, w pierwszej kolejności zbadał Sąd Okręgowy, czy nie doszło w sprawie niniejszej do sytuacji w której oskarżony skutecznie usprawiedliwił swoją nieobecność na rozprawie podczas której zapadł wobec jego osoby wyrok zaoczny. Wprawdzie Sąd Rejonowy formalnie w kwestii nieuwzględnienia sprzeciwu wniesionego przez oskarżonego się nie wypowiedział, jednakże w sposób dorozumiany dał wyraz nieuwzględnieniu sprzeciwu sporządzając pisemne uzasadnienie wydanego uprzednio wyroku. Zgodnie natomiast z akceptowanym także przez Sąd Okręgowy w Gliwicach w składzie rozpoznającym niniejszą sprawę poglądem, kwestia usprawiedliwionej nieobecności oskarżonego na rozprawie głównej mieści się w zakresie kontroli instancyjnej sądu rozpoznającego apelację od wyroku zaocznego także wówczas, gdy pomimo wniesienia sprzeciwu, nie został on uwzględniony (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 listopada 2005 roku, V KK 59/05, OSNKW 2006/1/8). W niniejszej sprawie oskarżony S. B. (2) złożył sprzeciw od wyroku zaocznego wskazując w nim okoliczności, które jego zdaniem usprawiedliwiają nieobecność na rozprawie na której wyrok zapadł. Analizując wskazane w sprzeciwie oskarżonego okoliczności, Sąd Okręgowy uznał jednak, iż brak jest w realiach niniejszej sprawy podstaw do potraktowania nieobecności oskarżonego na rozprawie w dniu 23 grudnia 2014 roku jako usprawiedliwionej. Oskarżony jako usprawiedliwienie swojej nieobecności wskazał bowiem, że przyczyną tego była kolizja drogowa w której w dniu zdarzenia brał on udział. Trudno jednak okoliczność tę uznać za usprawiedliwienie nieobecności oskarżonego, skoro na jej potwierdzenie nie przedstawił on żadnego dokumentu ani nie wskazał też innego dowodu, który fakt nieobecności na rozprawie z przyczyn od niego niezależnych usprawiedliwiłby. Dodać jeszcze trzeba, że pomiędzy zawartą w sprzeciwie od wyroku zaocznego informacją o przyczynach niestawiennictwa tego oskarżonego na rozprawie i informacją przekazaną sądowi przez oskarżonego S. B. (1) za pośrednictwem drugiego z oskarżonych w toku rozprawy w dniu 23 grudnia 2013 roku istnieje rozbieżność nie pozwalająca poważnie traktować usprawiedliwienia nieobecności oskarżonego S. B. (1) na rozprawie. Zgodnie z tą informacją przyczyną nieobecności oskarżonego miała być awaria jego samochodu uniemożliwiająca dotarcie do sądu, a nie udział w kolizji

drogowej. W tych okolicznościach nie sposób poważnie traktować okoliczności wskazywanych przez oskarżonego jako usprawiedliwiających jego nieobecność na rozprawie.

W toku kontroli instancyjnej zaskarżonego orzeczenia dostrzegł Sąd Okręgowy usterkę zaskarżonego wyroku nakazującą modyfikację jego treści w odniesieniu do obydwu oskarżonych, w tym i oskarżonego P. K., który apelacji nie wnosił. Nie sposób bowiem zgodzić się z sądem rejonowym jakoby działanie polegające na zadawaniu pokrzywdzonemu ciosów rękoma i nogami po całym ciele powodujące drobne otarcia głowy, prawej ręki i nogi wywoływało bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia lub nastąpienia ciężkiego uszczerbku na zdrowiu w rozumieniu art. 156 § 1 k.k., który to skutek przypisano oskarżonym zaskarżonym wyrokiem. Bez wątpienia natomiast sprowadzały one bezpośrednie niebezpieczeństwo wywołania u pokrzywdzonego skutku opisanego w art. 157 § 1 k.k.. Podstawą zmiany zaskarżonego wyroku w tym zakresie pozostawała jeszcze jedna okoliczność. Opis czynu przypisanego oskarżonym zawierał bowiem przytoczenie wszystkich alternatywnie przecież określonych przepisem art. 158 § 1 k.k. następstw od których przepisy prawa uzależniają poniesienie przez sprawcę odpowiedzialności karnej za przestępstwo wyczerpujące znamiona z art. 158 § 1 k.k.. Jak natomiast trafnie przyjmuje się w orzecznictwie sądów, przypisując oskarżonym czyn zakwalifikowany z art. 158 § 1 k.k. sąd winien wskazać, które z alternatywnych znamion oskarżenia swoim działaniem zrealizowali i nie powoływać w opisie wszystkich znamion tego czynu (tak wyrok SA w Lublinie z dnia 19 lutego 2013 roku, sygn. akt II AKa 13/13, LEX nr 1292668). Okoliczności powyższe wywołały konieczność zmiany zaskarżonego wyroku również w odniesieniu do oskarżonego P. K., który apelacji nie wnosił poprzez wyeliminowanie z opisu przypisanego oskarżonym czynu ustalenia, że zachowaniem swoim oskarżeni narazili pokrzywdzonego na niebezpieczeństwo utraty życia albo nastąpienia skutku opisanego w art. 156 § 1 k.k.. W efekcie, w ramach przypisanego oskarżonym przestępstwa pozostało narażenie na bezpośrednie niebezpieczeństwo nastąpienia skutku o którym mowa w art. 157 § 1 k.k..

Do zmiany zaskarżonego wyroku wobec oskarżonego S. B. (1) dojść musiało również w zakresie reakcji karnej jaka zdaniem Sądu Okręgowego właściwa była w odniesieniu do tego oskarżonego w realiach niniejszej sprawy. Wywiedziony środek odwoławczy, uruchamiając kontrolę instancyjną skutkował zatem uznaniem, iż zaskarżony wyrok winien ulec zmianie poprzez warunkowe umorzenie postępowania karnego wobec oskarżonego S. B. (1).

Wprawdzie ma rację Sąd Rejonowy, gdy w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku wskazał, iż istniejący przed czynem objętym aktem oskarżenia konflikt pomiędzy oskarżonym i pokrzywdzonym nie mógł posiadać wpływu na możliwość przypisania oskarżonemu S. B. (1) zarzuconego im przestępstwa. Niewątpliwie jednak w świetle załączonych do apelacji wydruków zawierających korespondencję oskarżonego z pokrzywdzonym za pośrednictwem elektronicznego komunikatora przyjąć trzeba za oskarżonym, że postawa pokrzywdzonego S. S. wobec niego pozostawała w pewnym sensie prowokacyjna, choć oczywiście nie wzywał on oskarżonego do tego, by zaskakując pokrzywdzonego zaatakował on go w nocy wraz z drugim napastnikiem, mając przez to nad nim zdecydowaną przewagę. Niemniej jednak okoliczności tej nie sposób pominąć oceniając zachowanie oskarżonego w całokształcie realiów sprawy. Sam pokrzywdzony w dosyć mętny sposób na rozprawie przyznaje także istnienie pomiędzy nim i oskarżonym S. B. (2) niesnasek poprzedzających zdarzenia opisane w akcie oskarżenia. Przyznaje również, że „dał się ponieść emocjom” pisząc w komunikatorze internetowym na krótko przed zdarzeniem, że całą sprawę mogą załatwić między sobą (k. 102). Także i tych wypowiedzi pokrzywdzonego, stanowiących o jego postawie, nie sposób w ocenie okoliczności niniejszej sprawy pominąć.

Analiza przez Sąd Okręgowy wszystkich okoliczności niniejszej sprawy skutkować musiała uznaniem, iż zarówno stopień winy oskarżonego S. B. (1), jak i stopień społecznej szkodliwości popełnionego przezeń czynu nie są znaczne. Stopień ten umniejszony pozostaje poprzez co najmniej kontrowersyjne zachowanie pokrzywdzonego, przyznane przez niego w jego wyjaśnieniach, a posiadające niewielki wpływ na sytuację motywacyjną oskarżonego. Także skutki przypisanego oskarżonemu czynu nie pozostają poważne. Jak wynika z ustaleń faktycznych sądu zamieszczonych w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia, w efekcie dokonanego przestępstwa doznał pokrzywdzony jedynie otarć głowy, prawej ręki i nogi. Brak jest w aktach sprawy informacji, by w związku z tym udał się on do lekarza. Zachowanie oskarżonych, zgodnie ze skorygowanym przez sąd odwoławczy opisem czynu naraziło nadto pokrzywdzonego na bezpośrednie niebezpieczeństwo doznania skutku o którym mowa w art. 157 § 1 k.k., a zatem najłagodniejszego ze

skutków, którego wystąpienie pozwala na zakwalifikowanie zachowania sprawcy jako przestępstwa z art. 158 § 1 k.k.. Na korzyść oskarżonego S. B. (1) przyjąć należy nadto jego przyznanie się do popełnienia zarzucanego mu czynu.

Całokształt okoliczności niniejszej sprawy przekonuje do wniosku, iż wystarczającym dla zapobieżenia popełnieniu przez oskarżonego ponownie przestępstwa pozostawać będzie warunkowe umorzenie postępowania karnego. Orzeczeniu takiemu bez wątpienia nie stoją na przeszkodzie właściwości i warunki osobiste oskarżonego, który pozostaje osobą młodą i niekaraną. Kontynuuje on naukę, a czas od niej wolny przeznacz na opiekę nad dzieckiem oraz dorywcze prace pozwalające mu na przyczynienie się do utrzymania rocznego dziecka, którego matka nie pracuje. Jak wynika z przedłożonych przez oskarżonego na rozprawie dokumentów, jego rodzice nie są w stanie nieść mu istotnej pomocy materialnej. Ojciec oskarżonego zarejestrowany jest jako osoba bezrobotna, a matka S. B. (1) uzyskuje niewysokie dochody. Nie bez wpływu na możliwość zastosowania wobec oskarżonego instytucji warunkowego umorzenia postępowania pozostaje tło konfliktu pomiędzy oskarżonym i pokrzywdzonym stanowiące przyczynę zdarzenia objętego aktem oskarżenia w niniejszej sprawie. Szczególną uwagę zwrócić trzeba nadto na swego rodzaju pogodzenie się oskarżonego z pokrzywdzonym oraz stanowisko samego pokrzywdzonego pozostającego centralną postacią niniejszego postępowania, który na piśmie do Sądu Rejonowego wnosił o „niewszczynanie postępowania” przeciwko oskarżonym (k. 38). Skutki popełnionego przez niego przestępstwa, jak już wspomniano nie były poważne. Zarówno wina oskarżonego, jak i stopień społecznej szkodliwości popełnionego przezeń przestępstwa ocenione być muszą jako nieznaczne, choć bez wątpienia czyn oskarżonego pozostaje zachowaniem o stopniu społecznej szkodliwości przekraczającym znikomy. Nie budzą także wątpliwości okoliczności popełnienia przestępstwa. Oskarżony nie kwestionuje w istocie samego zachowania przestępnego, nie pozostają podważanymi także przez pokrzywdzonego okoliczności, które stały się po stronie oskarżonego motywem popełnienia przestępstwa, w tym mające charakter zaczepny słowa kierowane do oskarżonego za pośrednictwem komunikatora internetowego. Oskarżony pozostaje osobą niekaraną, a jak już wskazano w niniejszym uzasadnieniu, analiza sposobu jego życia powoduje, iż jego postawa nie może zostać oceniona negatywnie. Uwzględniając całokształt okoliczności sprawy, wyraził Sąd Okręgowy nadzieję, że postępek oskarżonego pozostaje zdarzeniem incydentalnym, uwarunkowanym jednak w pewnym stopniu zarówno zaistniałym sporem, jak i w pewnym sensie postawą samego pokrzywdzonego, który wzywał oskarżonego do konfrontacji. Właściwości i warunki osobiste oskarżonego, który uczy się i w miarę możliwości pracuje starając się zapewnić utrzymanie jego dziecka, a popełnione przezeń przestępstwo stanowi w istocie incydent wywołany konfliktem nie przez niego sprowokowanym, także ocenione być muszą pozytywnie. Jak wynika z aktualnych danych o karalności oskarżonego, pozostaje S. B. (3) osobą niekaraną. Jego postawa, a także właściwości i warunki osobiste oraz dotychczasowy tryb życia uzasadniają przekonanie, że pomimo warunkowego umorzenia postępowania będzie on przestrzegał porządku prawnego i nie popełni ponownie przestępstwa. Przystępstwo jego osobie przypisane zagrożone pozostaje karą pozbawienia wolności do lat trzech, przez co dodatkowe okoliczności nie pozostają dla warunkowego umorzenia postępowania wymagane.

Całokształt zatem opisanych wyżej okoliczności sprawia, że wyrazić należy przekonanie, iż nie jest konieczne karanie oskarżonego, aby zapobiec ponownemu popełnieniu przezeń przestępstwa, lecz wystarczającym do spowodowania, by oskarżony przestrzegał porządku prawnego pozostawać będzie warunkowe umorzenie postępowania karnego wobec S. B. (1). Ponieważ jednak czyn oskarżonego stanowił przestępstwo przeciwko życiu i zdrowiu, które niosło ze sobą zagrożenie spowodowania uszczerbku na zdrowiu o którym mowa w art. 157 § 1 k.k., sąd odwoławczy uznał, iż zasadnym pozostawać będzie ustalenie okresu próby wobec oskarżonego na dwa lata. Młody wiek oskarżonego i związana z tym niepewność co do powodzenia zastosowanego środka probacyjnego, który zdaniem sądu powinien jednak okazać się skuteczny, wywołała potrzebę orzeczenia o oddaniu oskarżonego w okresie próby pod dozór kuratora z mocy art. 67 § 2 k.k.. Względy celowościowe, związane również z koniecznością niesienia przez orzeczenie o warunkowym umorzeniu postępowania pewnego stopnia dolegliwości, zdecydowały o orzeczeniu wobec oskarżonego z mocy art. 67 § 3 k.k. świadczenia pieniężnego, które na rzecz uprawnionego podmiotu oskarżony będzie zobowiązany uiścić w kwocie 500 złotych. Ustalając wysokość świadczenia sąd odwoławczy miał wprawdzie w polu widzenia trudną sytuację majątkową oskarżonego, jednakże uwzględnił także możliwości zarobkowe oskarżonego pozostającego osobą młodą i zdrową. Okres dwóch lat próby ustanowiony wyrokiem sądu odwoławczego pozostawać winien wystarczający do wywiązania się oskarżonego z nałożonego na jego osobę świadczenia pieniężnego.

Jednocześnie wobec faktu, iż jak wynika z danych o karalności wobec oskarżonego P. K. zapadł już w innej sprawie wyrok warunkowo umarzający postępowanie o czyn z art. 158 § 1 k.k., sąd odwoławczy uznał, iż w odniesieniu do tego oskarżonego przesłanki do warunkowego umorzenia postępowania nie zachodzą. Czyn przypisany jego osobie zaskarżonym wyrokiem nie pozostaje incydem z jego życia, inna – nie tak łagodząca jak w stosunku do oskarżonego S. B. (1) – pozostawała także jego sytuacja motywacyjna związana z popełnionym przestępstwem. Z akt sprawy nie wynika, by także i on pozostawał w konflikcie z pokrzywdzonym i był przez niego prowokowany. Trudno także w obliczu tych okoliczności uznać, że pomimo kolejnego warunkowego umorzenia postępowania, oskarżony ten ponownie przestępstwa nie popełni i będzie przestrzegał porządku prawnego.

Konsekwencją warunkowego umorzenia postępowania stała się bezprzedmiotowość zawartego w punkcie 2 zaskarżonego wyroku rozstrzygnięcia o zaliczeniu na poczet orzeczonej wobec oskarżonego S. B. (1) kary okresu jego rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawie.

Nie znajdując podstaw do zmiany lub uchylecia wyroku, w pozostałym zakresie wyrok Sądu Rejonowego utrzymał Sąd Okręgowy w mocy. Zdaniem sądu odwoławczego nie było także powodów do zwolnienia oskarżonego od zapłaty kosztów postępowania, przez co został on obciążony wydatkami tego postępowania oraz opłatą, którą sąd wymierzył mu za obie instancje uwzględniając zmianę wyroku Sądu Rejonowego dokonaną w orzeczeniu odwoławczym.